

ارائه روشی پویا جهت پاسخ به پرس وجوهای پیوسته تجمعی اقتضایی

مهدی مسافری^۱ و علی اصغر صفائی^{۲*}

^۱ شرکت جويا افزار ماندگار پرسیا، تهران، ایران

^۲ گروه انفورماتیک پزشکی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

چکیده

جریان های داده دنباله های نامتناهی، سریع، متغیر با زمان و با نرخ ورود انفجاری از عناصر داده هستند که به طور معمول نیاز دارند به صورت برخط و به طور تقریبی بی درنگ پردازش شوند. بر این اساس، الگوریتم های پردازش جریان های داده و اجرای پرس وجوهای روی جریان داده ها بیش تر تک گذره هستند. اجرای این الگوریتم های تک گذره با محدودیت ها و چالش هایی از قبیل محدودیت در حافظه، زمان بندی، و دقت پاسخ ها مواجه است. این چالش ها به ویژه در شرایطی که پرس وجوی مورد نظر از قبل تعیین و مشخص نشده باشد و به صورت اقتضایی، پس از ارسال جریان داده ارائه شود، به مراتب جدی تر و حل آن ها دشوارتر خواهد بود. در این مقاله، برای پردازش پرس وجوهای تجمعی که به طور پیوسته روی جریان های داده اجرا خواهند شد و البته به طور اقتضایی ارائه می شوند، راه حلی مبتنی بر ساختار درختواره و نگهداشت نتایج تجمعی معرفی شده است. نکته مهم در این روش، برقراری برخط بودن در تمام مراحل ساخت، نگهداری و بهره برداری از درخت است. برای تأمین برخط بودن فرایند پاسخ به پرس وجو، کافی است تمامی پاسخ های محتمل را نگهداری کنیم؛ اما برای حفظ برخط بودن فرایند ساخت و نگهداری درخت، با توجه به ویژگی های ذاتی جریان داده ناچراغیم برخی پاسخ ها را نگهداری کنیم. بدین ترتیب، هدف و مسئله اساسی آن است که دست کم پاسخ های انتخابی برای ذخیره در قالب درختواره را به مجموعه پاسخ های مورد نیاز برای پرس وجوهای اقتضایی رسیده نزدیک تر کنیم. ساختار درخت تجمعی پیشوندی پیشنهادی که به صورت پویا ایجاد، نگهداری، مدیریت و در پردازش پرس وجوهای استفاده می شود، تشریح و صحت عملکرد آن به صورت عملی مورد ارزیابی قرار گرفته که نتایج حاکی از کارآمد بودن آن برای به کارگیری در پردازش برخط پرس وجوهای پیوسته تجمعی اقتضایی روی جریان های داده است.

واژگان کلیدی: پرس وجوی پیوسته تجمعی اقتضایی، جریان داده، درخت پیشوندی پویا، سلول تجمعی.

Providing a Dynamic Technique for Answering Ad-hoc Continuous Aggregate Queries

Mehdi Mosaferi¹ & Ali Asghar Safaei^{2*}

¹JAM Persia Company, Tehran, Iran

²Department of Biomedical Informatics, Faculty of Medical Sciences, the University of Tarbiat Modares, Tehran, Iran

Abstract

Data Streams are infinite, fast, time-stamp data elements which are received explosively. Generally, these elements need to be processed in an online, real-time way. So, algorithms to process data streams and answer queries on these streams are mostly one-pass. The execution of such algorithms has some challenges such as memory limitation, scheduling, and accuracy of answers. They will be more important and serious, chiefly if the queries are not predefined but Ad-hoc, and also should be executed after data stream tuples are gone.

Countinuous aggregate queries are types of queries with some special characteristics making it possible to perform more specific, efficient query processing techniques, specifiacly beneficent for ad-hoc ones.

* Corresponding author

* نویسنده عهده دار مکاتبات

In this paper, a dynamic efficient technique is proposed for answering the ad-hoc continuous aggregate queries over data streams. The main idea of the proposed technique is to generate and handle an efficient tree data structure as the synopsis, in the form of Dynamic Prefix Aggregate Tree.

In general, the two following approaches can be used to calculate any function such as $f(x, y, z)$; either implementation of an algorithm for the calculation of function f , or storing the answers of function f for all possible states. When the algorithm runtime is high, the second method strengthened by proper selection of indices can return a proper answer in a very short time (even $O(1)$).

But the major problem of the second method is the total number of possible answers which can be very high and also can be out of the possible storage capacity and processing potential within a certain acceptable time period. For example, suppose that the cardinality of each of the parameters of x, y, z is 10. In this case, the total number of possible states will be $11^3 = 1331$. As it is evident, the total number of states increases with the number of parameters and their cardinalities. When the total number of states is so great that generating answers with respect to consumed time and space is impossible, a more convenient, practical method should be employed. This more practical approach can be the storing of some of the answers (selectively) with respect to the following conditions:

- Obtaining un-stored answers from the set of stored answers.
- Higher probability of utilizing stored answers (i.e. higher probability of submitting requests from stored set).
- Eliminating (not storing) null answers.

The same idea can be implemented for online and almost real time processing of queries, so that by receiving each tuple, all possible answers get obtained and stored. By doing so, in the time of need (when answering to an ad-hoc query) stored answers will be used instead of calculating each answer.

Accordingly, some answers are stored in a tree structure to be used at the right time. In this paper, in order to answer ad-hoc continuous aggregate queries over data streams, a method is proposed that uses a tree structure for storing the aggregate results. The important point in this method is that all steps of the construction, maintenance and using of the tree must be online. For these purposes, it is enough to keep all possible answers. But to apply an online construction and maintenance of tree, we must keep some answers, according to the inherent features of data streams. In this way, the main goal is to choose the answers possessing the most overlap with responses answers of received ad-hoc queries. The proposed method, creates the tree structure and maintains it dynamically to answer ad-hoc aggregate continuous queries over data streams.

For this purpose, queries at instant τ are modeled as in form of (τ, d_1, \dots, d_n) , where $t - \omega + 1 \leq \tau \leq t$ or $\tau = *$ (when $\tau = *$, the aggregate over the whole sliding window is returned) and ω is the size of sliding window and $d_i \in D_i \cup \{*\}$ (when $d_i = *$, the aggregate over the whole D_i is returned).

In order to increase the overlapping, a statistical task is performed on a dimensions of the received queries. In this way, dimensions are determined with the highest, lowest request. When $d_i = *$, means that there is no request for this dimension. Therefore, we select and store the answers related to the dimension with highest request, and ignore those with the lowest. Obviously, these answers should be obtained and presented using stored answers.

As the request for dimensions may change, the tree structure must be dynamically constructed and maintenance that will be presented this dynamic structure in this paper. Experimental evaluation of the proposed method shows that, using the proposed Dynamic Aggregate Tree for answering continuous Ad-hoc aggregate queries is more cost-effective, in terms of response time and memory usage.

Keywords: Data Stream, Continuous ad-hoc aggregate queries, Dynamic Prefix Tree, Aggregate cell.

۱- مقدمه

امروزه کاربردهای متعددی هستند که به‌طورذاتی داده‌ها را در قالب جریان داده‌ها ایجاد یا پردازش می‌کنند. شبکه‌های حس‌گر، تحلیل نوسانات مالی نظیر بورس، پایش‌ها نظیر پایش ترافیک شبکه‌ها، پایش مراقبت سلامت، ثبت رکوردهای تماس‌های تلفنی یا جریان کلیک‌ها در وب، تنها نمونه‌هایی از کاربردهای فراوانی از این دست هستند؛ به‌عبارت دیگر، آنچه امروزه تحت عنوان داده‌های عظیم^۱ یا کلان‌داده‌ها به‌عنوان

چالش اصلی و مهم در حوزه مدیریت داده‌ها شناخته می‌شود، یکی از ابعادش سرعت بالای ورود و خروج (پردازش) داده‌ها است که مصداق آن همین جریان داده‌ها است [1].

مسئله داده‌های عظیم، مسئله استخراج ارزش مستتر در مجموعه داده‌هایی است که ابعاد پیچیدگی آنها نسبت به گذشته افزایش یافته و دست‌کم شامل سه بُعد حجم^۲، تنوع^۳،

² Volume

³ Variety

¹ Big data

پایگاه داده مرسوم امکان پذیر نیست و نیاز به سامانه های جدیدی به نام سامانه مدیریت جریان داده داریم.

پرس وجوهایی که در سامانه های مدیریت جریان داده اجرا می شوند، متفاوت از پرس وجوهای سنتی سامانه های مدیریت پایگاه داده بوده و می توانند انواع زیر را شامل شوند:

- پرس وجوهای پیوسته⁵ در مقابل پرس وجوهای یک باره⁶
- پرس وجوهای یک باره فقط یک بار روی جریان داده اجرا شده پاسخ گرفته و خاتمه می یابند، اما پرس وجوهای پیوسته از زمان ثبت در سامانه به طور مستمر و پیوسته روی جریان داده ورودی اجرا می شوند و پاسخ برمی گردانند (مادامی که جریان داده وجود داشته باشد و دستور خاتمه پرس وجو داده نشود).

- پرس وجوهای اقتضایی⁷ در مقابل پرس وجوهای از پیش تعریف شده⁸

پرس وجوهای از پیش تعریف شده، قبل از شروع شدن جریان داده در سامانه ثبت شده اند؛ اما پرس وجوهای اقتضایی پس از آنکه جریان داده شروع به ارسال شده و بخشی از آن گذشته است، به سامانه ارائه و در آن ثبت می شوند؛ لذا نگهداری آنچه این پرس وجو باید از داده های پیشین از دست رفته بداند (با توجه به اینکه نمی دانیم چه پرس وجوهایی ممکن است در آینده مطرح شوند) بسیار چالش برانگیز است. از طرفی، یک پرس وجو فارغ از اینکه پیوسته باشد یا یک باره، می تواند اقتضایی باشد یا از پیش تعریف شده، و البته در معنای⁹ خود ممکن است از عملگرهای گوناگون مورد نیاز استفاده کند.

در این مقاله، اجرای پرس وجوهای پیوسته اقتضایی که از نوع تجمعی بوده و در آن ها عملگرهای تجمعی نظیر sum, min, max, avg و count به کار رفته است، مورد نظر هستند. این پرس وجوها به واسطه اقتضایی بودن، بسیار چالش برانگیزند و البته به دلیل تجمعی و پیوسته بودنشان خلاصه هایی از نتایج تجمعی گذشته و تاکنون را برای پاسخ

و سرعت¹ (3Vs) است. منظور از این سه بعد پیچیدگی به ترتیب: حجم بالای تولید داده در حد روزانه چندین پتابایت، تنوع در منابع تولیدکننده و نوع داده ها از جمله از نظر میزان ساخت یافتگی، و سرعت بالا هم در ورود داده ها و هم در پردازش داده ها. جریان داده ها شناخته شده ترین مصداق از سرعت بالای ورود داده ها معرفی می شود [2].

جریان داده، دنباله ای پیوسته، نامتناهی، سریع، متغیر با زمان و شاید غیرقابل پیش بینی از عنصرهای داده است که همواره به انتهای آن افزوده می شود [3]. هر عنصر داده می تواند یک مقدار ساده (مثل یک عدد صحیح که حاصل مقدار خوانده شده توسط یک حسگر است) باشد یا یک تاپل² (چندتایی) حاوی داده از یک رابطه (مانند ثبت مکالمات تلفنی). برای حفظ ترتیب عنصرها در این دنباله، به طور معمول در کنار هر عنصر یک برچسب زمانی قرار می گیرد که اغلب توسط منبع تولیدکننده داده تعیین می شود. فرمت عمومی داده های روی جریان داده به صورت زوج مرتب (s,t) است که در آن s تاپل داده و t برچسب زمانی این عنصر داده تعریف می شود. سامانه های مدیریت پایگاه های داده³ (DBMS) سنتی و مرسوم قابلیت پردازش جریان های داده با این ویژگی ها را ندارند و نیاز به سامانه خاصی برای مدیریت جریان داده داریم که DSMS⁴ نام دارد.

سامانه های مدیریت پایگاه داده برای کاربردهای سنتی که اغلب تجاری بوده و در آن ها داده ها در یک پایگاه ذخیره شده و پرس وجو به صورت لحظه ای روی مقادیر آن لحظه پایگاه داده اعمال می شود، مفید خواهند بود؛ اما امروزه کاربردهای فراوانی ارائه شده اند که دیگر داده ها به صورت مانا در یک پایگاه ذخیره نمی شوند، بلکه در قالب دنباله های نامتناهی از عنصرهای داده هستند که به صورت گذرا روی جریان ها وارد می شوند و از آنجا که حجم آن ها نامتناهی است، امکان ذخیره سازی همه آن ها در حافظه های جانبی وجود ندارد؛ لذا باید بتوان آن ها را به صورت برخط و بی درنگ پردازش کرد. چنین پردازشی با این قابلیت های متمایز و جدید روی جریان های داده، استفاده از سامانه های مدیریت

⁵ Continuous

⁶ One-time

⁷ Ad-hoc

⁸ predefined

⁹ semantic

¹ Velocity

² Tuple

³ Data Base Management System

⁴ Data Stream Management System

در آینده می‌توان استفاده کرد. در این مقاله، ساختاری درختواره برای این منظور ارائه شده است که به صورت پویا ایجاد، نگهداری و در زمان پاسخ به پرس‌وجوها استفاده می‌شود.

از مهم‌ترین چالش‌هایی که در پردازش این پرس‌وجوها روی جریان داده‌ها وجود دارد، به موارد زیر می‌توان اشاره کرد [2]:

- پردازش باید برخط و به‌طور تقریبی بی‌درنگ باشد.
 - الگوریتم‌های مورد استفاده برای پردازش باید تک‌گذره بوده و هر داده را حداکثر یک‌بار می‌توان بررسی کرد و پس‌از آن، داده از بین می‌رود.
 - محدودیت در اندازه حافظه وجود دارد.
 - پاسخ‌ها به‌طور معمول تقریبی هستند.
- با وجود این چالش‌ها و محدودیت‌ها باید راه‌حلی برای پردازش پرس‌وجوهای پیوسته تجمعی اقتضایی ارائه کرد که بتواند برخط و تک‌گذره خلاصه‌هایی تجمعی از داده‌ها را حفظ و نگهداری کند تا در صورت ثبت پرس‌وجوهای اقتضایی بتواند به صورت **برخط** پاسخ قابل قبولی (از نظر **دقت و کامل بودن**) ارائه کند.
- به‌طور کلی، برای محاسبه هر تابعی نظیر $f(x, y, z)$ دو راهکار زیر متصور است:

- پیاده‌سازی الگوریتم محاسبه تابع f
 - ذخیره‌کردن پاسخ تابع f به ازای تمام حالات ممکن
- در شرایطی که زمان اجرای الگوریتم بالا باشد، روش دوم با یک شاخص‌گذاری مناسب در زمان بسیار کوتاه (حتی $O(1)$) پاسخ مناسب را می‌تواند برگرداند. البته مشکل مهم روش دوم این است که تعداد کل حالات پاسخ ممکن، بسیار زیاد بوده و خارج از توان ذخیره و پردازش در زمان قابل قبول باشد. به‌عنوان مثال فرض کنید کاردینالیته^۱ هر یک از پارامترهای x, y, z مقدار ۱۰ باشد. در این صورت تعداد کل حالات ممکن $11^3 = 1331$ خواهد بود. همان‌طور که مشخص است، تعداد کل حالات با افزایش تعداد پارامترها و کاردینالیته آن‌ها افزایش می‌یابد. اگر تعداد کل حالات به قدری زیاد باشد که از نظر زمان و فضای مصرفی امکان تولید پاسخ‌ها وجود نداشته باشد، باید روش مناسب و عملی تری را استفاده کرد.

روش عملی‌تر نگهداری برخی از پاسخ‌ها (به صورت گزینشی) می‌تواند باشد؛ به‌گونه‌ای که شرایط زیر برقرار

^۱ Cardinality = تعداد اعضای مجموعه دامنه.

باشند:

۱. بتوان پاسخ‌های ذخیره‌نشده را از مجموعه پاسخ‌های ذخیره‌شده به دست آورد.

۲. احتمال استفاده از پاسخ‌های ذخیره‌شده بیش‌تر باشد. (یعنی احتمال درخواست‌ها از مجموعه ذخیره‌شده، بیشتر باشد)

۳. پاسخ‌های تهی ذخیره نمی‌شوند.

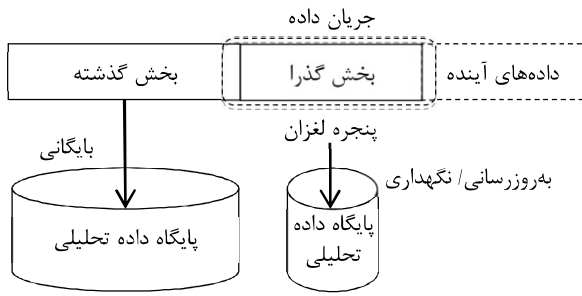
در [4] نیز برای بهبود سرعت پاسخگویی، با استفاده از پرس‌وجو (درخواست)‌های رسیده قبلی، و با کمک از الگوریتم Index-BitableFI دیدهای پرتکرار را یافته و آنها را ذخیره می‌کند. در واقع با انتخاب گزینش از ذخیره تمامی دیدها صرف‌نظر کرده است.

برای پردازش برخط و به‌طور تقریبی بی‌درنگ پرس‌وجوها روی جریان داده‌ها نیز با ایده‌ای مشابه با رسیدن هر تاپل، تمامی پاسخ‌های ممکن را می‌توان به دست آورده و نگهداری کرد. بدین ترتیب در زمان لزوم (پاسخ به یک پرس‌وجوی اقتضایی)، به جای محاسبه پاسخ‌ها، از مقدار ذخیره‌شده آن‌ها استفاده می‌شود. مفهوم درخت تجمعی پیشوندی^۲ [5] نیز بر اساس همین روش پیشنهاد شده است.

در روش پیشنهادی در این مقاله، با اصلاح ساختار درخت به صورت پویا، تعداد پاسخ‌های مؤثر ذخیره‌شده افزایش خواهد یافت. بدین ترتیب، ضمن ذخیره بخشی از پاسخ‌ها به صورت گزینشی (به جای همه پاسخ‌ها)، موازنه قابل قبولی بین دقت پاسخ‌های ارائه‌شده از یک‌سو، و کارآمدی سامانه (شامل پاسخ‌گویی برخط و بهره‌وری منابع و حافظه مصرفی) از سوی دیگر ایجاد می‌شود.

ساختار ادامه مقاله بدین صورت است که در بخش ۲، پس‌زمینه موجود در خصوص نحوه ساخت و نگهداری درخت تجمعی پیشوندی، و چگونگی پاسخ به پرس‌وجوها بیان می‌شود. در بخش ۳ تشریح روش پیشنهادی درخت تجمعی پیشوندی پویا و چگونگی ایجاد، نگهداشت و به‌کارگیری درخت برای پاسخ به پرس‌وجوها ارائه شده است. ارزیابی عملی روش پیشنهادی و پیچیدگی‌های آن در مقایسه با سایر روش‌های مشابه در بخش ۴ انجام شده است. بخش ۵ به معرفی برخی از کارهای مرتبط پرداخته و در نهایت نتیجه گیری و پیشنهاد برای برخی از کارهای آتی در بخش ۶ آمده است.

^۲ Prefix Aggregate Tree (PAT)

(شکل-1): چارچوب پایگاه داده تحلیلی برای جریان‌های داده [5]
(Figure-1): The framework of warehousing data streams

داده تحلیلی برخط به‌روزرسانی و نگهداری شود. مهر زمانی تابل‌های بخش برخط چارچوب، به یک پنجره لغزان به‌اندازه ω تعلق دارند. به‌عبارت دیگر فرض می‌کنیم در لحظه t ، $t \geq \omega$ ، پرس‌وجوهای تجمعی پایگاه داده تحلیلی برخط، همواره پیرامون تابل‌های پنجره لغزان $[t - \omega + 1, t]$ واقع شده‌اند (این فرض مشکلی ایجاد نمی‌کند. چون پرس‌وجوهای دیگر روی بخش گذشته بوده و این اجرا توسط یک پایگاه داده تحلیلی قابل انجام است). توابع تجمعی یکی از توابع SUM، MAX، MIN، AVG و COUNT می‌توانند باشند.

۲-۲- ساختار داده‌های^{۱۰}

جریان داده $S(T, D_1, \dots, D_n, M)$ را در نظر بگیرید. ساختار داده، به‌صورت یک درخت تعریف می‌شود که در آن هر گره میانی، مقادیر تجمعی تمام تابل‌هایی را که نسبت به ریشه، پیشوند یکسانی دارند، نگه می‌دارد. به این گره‌ها، سلول‌های تجمعی پیشوندی^{۱۱} گفته می‌شود.

تعریف ۱-۲ (سلول تجمعی پیشوندی): جریان داده S را در نظر بگیرید. برای هر تابل، فهرستی از ابعاد به‌ترتیب D_1, \dots, D_n وجود دارد. S_t نیز شامل تابل‌های پنجره لغزان جاری (یعنی بین بازه $t - \omega + 1$ تا t) از جریان S هست. یک سلول تجمعی (τ, d_1, \dots, d_k) به شرطی یک سلول تجمعی پیشوندی است که: نخست بین 1 و n یک k ای وجود داشته باشد که تمام ابعاد d_1, \dots, d_k غیر * و تمام ابعاد بعداز آن؛ همه * باشند. دوم این‌که دست‌کم یک تابل مانند $c' = (d'_1, \dots, d'_n)$ در S_t وجود داشته باشد که برای همه i های کوچک‌تر و مساوی k ، $d'_i = d_i$ برقرار باشد.

¹⁰ Data structure

¹¹ prefix aggregate cells

۲- پیش‌زمینه: درخت تجمعی پیشوندی

پایگاه داده تحلیلی^۱ و پردازش تحلیلی برخط^۲ برای بسیاری از کاربردها و وظایف تحلیل داده‌ای، جزء امکانات ضروری محسوب می‌شوند. برای یک جدول پایه^۳ داده‌شده، یک پایگاه داده تحلیلی، یک مجموعه بزرگی از تجمعات عینی‌سازی شده^۴ است. با استفاده از یک شاخص‌گذاری^۵ مناسب روی پایگاه داده تحلیلی، می‌توان پرس‌وجوهای تجمعی متنوعی را به‌صورت برخط پاسخ داد. از آنجایی که مجموعه کامل تجمعات روی ابعاد جدول پایه^۶ (جدول اصلی برای ذخیره داده‌های پایگاه داده)، به‌طور معمول بسیار بزرگ است، در [5] ساختار داده‌ای درخت تجمعی پیشنهاد شده است.

۲-۱- چارچوب نگهداری اطلاعات

در این چارچوب، جریان داده به‌صورت یک جدول پایه بی‌انتهای $S(T, D_1, \dots, D_n, M)$ مدل می‌شود که در آن T مهرهای زمانی، D_1, \dots, D_n بعد در دامنه‌های گسسته و M مقدار^۷ تعریف شده است. برای سادگی کار، مهرهای زمانی را اعدادی صحیح با شروع از یک، در نظر می‌گیریم. درست است که پایگاه‌های داده تحلیلی می‌توانند به پرس‌وجوهای تجمعی متنوعی به‌صورت کارآمدی پاسخ دهند، ولی این پایگاه‌های داده تحلیلی نیاز است که به‌صورت مداوم و دوره‌ای و اغلب برون‌خطی، به‌روزرسانی شوند. به عبارتی پاسخ به پرس‌وجوهای تجمعی‌ای که داده‌های آن‌ها به‌تازگی رسیده و هنوز در پایگاه اعمال نشده‌اند، سخت است. برای چیره‌شدن بر این مشکل، یک جریان داده را با توجه به شکل (۱) به دو بخش تقسیم می‌کنیم: بخش گذشته^۸ و بخش گذرا^۹.

همان‌طور که مشخص است، داده‌های بخش گذشته، قبل از آخرین به‌روزرسانی پایگاه داده تحلیلی مرکزی رسیده‌اند و بنابراین بایگانی^۹ شده‌اند، درعوض، داده‌های بخش گذرا، هنوز در پایگاه، بایگانی نشده و باید در یک پایگاه

¹ Data warehousing

² Online analytic processing (OLAP)

³ materialized

⁴ index

⁵ Base table

⁶ Measure

⁷ Historical segment

⁸ Transient segment

⁹ Archive

سلول‌های تجمعی پیشوندی را با استفاده از عبارت منظم^۱ به صورت $\nabla^* * \nabla^*$ تعریف می‌شود. در این تعریف حروف الفبا $\Sigma = \{ \nabla, * \}$ بوده که ∇ نماینده تمامی مقادیر غیر $*$ است.

• **تعریف ۲-۲ (درخت تجمعی پیشوندی):**

به‌طور کلی برای پنجره لغزان جاری داده‌شده روی یک جریان داده، یک PAT، یک درخت پیشوندی از سلول‌های تجمعی پیشوندی به همراه دو نوع یال زیر تعریف می‌شود:

• **یال‌های کناری^۲:** همه گره‌های یک بعد را که

برچسب یکسان دارند به هم وصل کرده و به صورت یک مشخصه محلی نگهداری می‌کنیم. (به صورت زنجیره‌ای به هم وصل می‌شوند)

• **یال‌های میانوندی^۳:** گره $v = d_1 \dots d_k$ در نظر

بگیرید $(1 \leq k \leq n - 2)$. برای هر مقدار $d_{i,j}$ در D_i (یعنی برای بعد i ام تعداد j مقدار متمایز وجود دارد) در زیردرختی به ریشه v ($k + 2 \leq i \leq n$)، همه گره‌های این زیردرخت که برچسب $d_{i,j}$ دارند، توسط یال‌های کناری به صورت زنجیره‌ای به هم وصل شده‌اند. یک یال میانوندی از گره v به نخستین عضو این زیر فهرست (نودهایی که توسط یال کناری به هم وصل شده‌اند) ایجاد، و یک جدول تجمعی را مربوط به این یال ذخیره می‌کنیم. این یال مقدار $c = (d_1, \dots, d_k, *, \dots, *, d_{i,j}, *, \dots, *)$ را نگه می‌دارد. به c یک سلول تجمعی میانوندی گفته می‌شود. با استفاده از عبارت منظم $\nabla^* * \nabla^* + \nabla^* * \nabla^*$ می‌توان یک سلول تجمعی میانوندی را تعریف کرد ($\nabla^* * \nabla^* + \nabla^* * \nabla^*$ در یک حالت سلول تجمعی پیشوندی خواهد بود).

۲-۳-۲- ساختن درخت تجمعی پیشوندی

(PAT)

برای ساختن PAT، تاپل‌ها را یکی یکی (و یا دسته‌دسته) به‌گونه‌ای به حافظه اصلی منتقل می‌کنیم که هر تاپل فقط یکبار خوانده شود. PAT را با یک ریشه مقاردهی اولیه می‌کنیم؛ سپس نخستین تاپل را خوانده و در درخت درج می‌کنیم. برای هر گره مسیر، یک سطر نیز در جدول تجمعی

ثبت می‌شود. یال‌های میانوندی و جداول تجمعی متناظر آن‌ها نیز ایجاد می‌شوند. به محض اینکه اطلاعات در درخت ثبت شد، دیگر نیازی به تاپل نیست. به همین ترتیب تاپل بعدی نیز خوانده و در درخت درج می‌شود. برای گره‌هایی که از قبل درج شده‌اند، تنها مقادیر تجمعی آن‌ها به‌روز می‌شود.

ساختن یک PAT با استفاده از پویش یکی یکی تاپل‌ها، دو مؤلفه اصلی دارد: ساختن درخت پیشوندی و دیگری ایجاد و نگهداری یال‌های کناری و میانوندی. تجمع در لحظه t باید در سطر $(t \bmod \omega)$ از جداول تجمعی ذخیره شود. بنابراین هزینه نگهداری و جستجو هم در جدول، مقدار ثابتی است. همچنین لازم است با اضافه شدن تاپل‌های لحظه $(t+1)$ ، به درخت، داده‌های لحظه $(t - \omega + 1)$ از درخت حذف شوند. با درج تاپل‌های جدید، یک رکورد در محل $((t+1) \bmod \omega)$ از جدول تجمعی تمامی گره‌های مسیر ذخیره می‌شود. این سطر به‌طور خودکار جایگزین سطر $(t - \omega + 1)$ می‌شود. خاطر نشان می‌شود که این حذف به‌عنوان یک اثر جانبی درج انجام شده است. یال‌های میانوندی و کناری، متناسب این گره‌ها و همچنین جداول تجمعی آن‌ها نیز تنظیم می‌شوند. در ادامه برای حذف سایر گره‌ها از متغیر LUT^۴ استفاده می‌شود. برای هر برگ یک عدد صحیح به نام LUT (آخرین زمان به‌روزرسانی) نگهداری می‌کنیم. همه گره‌های برگ را که LUT یکسانی دارند به‌صورت یک فهرست پیوندی به هم وصل می‌کنیم. به سراغ فهرست پیوندی که $LUT = t - \omega + 1$ دارند، می‌رویم. از این گره‌ها به سمت ریشه حرکت کرده و آن‌قدر ادامه می‌دهیم تا به نخستین گره‌ای برسیم که در جدول تجمعی‌اش، سطری به‌غیر از لحظه $t - \omega + 1$ داشته باشد. لازم است تمامی این گره‌ها را در مسیر حرکتمان حذف کنیم. البته با این روش ممکن است سطرهایی از لحظه $(t - \omega + 1)$ هنوز باقی بماند که حذف این سطرها به آینده موکول می‌شود.

۲-۴- پاسخ به پرس‌وجوی تجمعی

این پرس‌وجوها می‌توانند به‌صورت مؤثری با استفاده از یک PAT پاسخ داده شوند، روش کلی کار به‌شرح زیر است:

- اگر سلول تجمعی، پیشوندی یا میانوندی باشد، پاسخ به‌حتم در جداول تجمعی درخت ذخیره شده و به‌راحتی به‌دست می‌آید.

¹ Regular expressions

² side link

³ infix links

⁴ Last update time-stamp

مورد آخر راه‌حلی ارائه نکرده و آن را نادیده گرفته است.

- عدم ذخیره‌سازی مقادیر تهی
- امکان محاسبه پاسخ‌های ذخیره‌نشده از روی پاسخ‌های ذخیره‌شده
- احتمال استفاده از داده‌های ذخیره‌نشده، در روش پیشنهادی سعی شده با افزایش احتمال استفاده از داده‌های ذخیره‌شده، برخط‌بودن را افزایش دهیم.

۱-۳- یافتن درخت پیشوندی بیشینه

اگر ترتیب ابعاد درخت را به‌گونه‌ای انتخاب کنیم که عمده درخواست‌ها از نوع پیشوندی یا میانوندی باشد، پاسخ‌ها در ساختار درخت وجود داشته و برخط‌بودن را افزایش داده‌ایم. اگر این درخت را یک درخت بیشینه بنامیم، هدف ما تشخیص و یافتن این درخت است.

یک مجموعه سلول پرس‌وجو به نام C را در نظر بگیرید، در این مجموعه برای هر بعد تعداد رؤیت مقادیر $*$ و غیر $*$ را می‌توان شمارش کرد. (رؤیت $*$ در یک بعد به معنی عدم درخواست روی آن بعد است) اگر ابعاد را به‌ترتیب نزولی تعداد رؤیت مقادیر غیر $*$ آن‌ها مرتب کنیم، در این صورت ابعادی که بیشترین درخواست روی آن‌ها بوده در ابتدا و به‌ترتیب، ابعاد با درخواست کمتر در ادامه ظاهر شده‌اند. این ترتیب به‌دست‌آمده، نشان می‌دهد که در مجموعه C به‌طور معمول درخواست‌ها روی چه ابعادی بیشتر و روی چه ابعاد دیگری کمتر است. اگر این ترتیب را به رفتار سامانه تعبیر کنیم، در این صورت تغییر رفتار سامانه به معنی تغییر این ترتیب و به‌عبارتی تغییر ابعاد پرکاربرد است.

نکته: فرض کنیم که سامانه تغییر رفتار نداشته باشد، در این صورت پیشنهاد درخت پیشوندی که بیشتر سلول‌های تجمعی در آن از نوع پیشوندی و یا میانوندی باشند، امکان‌پذیر خواهد بود.

این مطلب را به بیانی دیگر شرح می‌دهیم. فرض کنید یک مجموعه از سلول‌های پرس‌وجو به نام C داریم؛ برای هر درخت پیشوندی T_i ، تعدادی از سلول‌های C ، پیشوندی هستند. اگر مجموعه سلول‌های تجمعی پیشوندی را C_{p_i} (بدیهی است که همواره $C_{p_i} \subset C$ برقرار است) بنامیم، T_i را که در آن کاردینالیته C_{p_i} بیشینه باشد، درخت بیشینه می‌نامیم.

از آنجایی که با تغییر ترتیب ابعاد، به درخت‌های متفاوتی می‌رسیم، پس اعضای مجموعه C_{p_i} نیز به‌ازای درخت‌های T_i ، می‌تواند متفاوت باشد. اگر در مجموعه C ،

- در غیر این صورت سلول تجمعی به چندین سلول تجمعی پیشوندی تبدیل شده و با استفاده از تجمع پاسخ‌های به‌دست آمده، پاسخ نهایی محاسبه می‌شود. در ساختارهای داده ایستا لازم است یک الگوی پیش‌فرض برای ترتیب ابعاد انتخاب شود که ممکن است با درخواست‌های رسیده مطابقت نداشته باشد.
- این ضعف بزرگی برای روش مبتنی بر درخت تجمعی پیشوندی محسوب می‌شود که کارآمدی آن را در شرایط واقعی به چالش می‌کشد.

۳- روش پیشنهادی: درخت تجمعی پیشوندی پویا

با توجه به طبیعت پویای جریان داده‌ها و نامتناهی بودن آن، ساختار داده ایستا به مرور زمان کارآمدی خود را (از نظر حافظه مصرفی و زمان انجام عملیات) از دست خواهد داد و حتی ممکن است قادر به ارائه کارکردهای موردنیاز نباشد؛ لذا با توجه به اینکه ایستابودن ساختار داده مورد استفاده به‌لحاظ نظری و عملی با طبیعت جریان داده در تعارض است، ایده اصلی در روش پیشنهادی، به‌کارگیری ساختاری پویا به‌جای ایستا و طراحی تمهیدات و ملزومات مربوطه است.

یک سلول پرس‌وجو مانند (T, A, B, C, D) را در نظر بگیرید که در آن T مهر زمانی بوده و یک عدد در محدوده پنجره و یا $*$ می‌تواند باشد. هر یک از ابعاد D, C, B, A نیز یک مقدار از دامنه خود و یا مقدار $*$ می‌توانند داشته باشند. به‌عبارت دیگر هر یک از این اجزا مقدار $*$ و یا غیر $*$ می‌توانند داشته باشند. یک سلول پرس‌وجو بر اساس ترکیب چینی مقادیر $*$ و غیر $*$ در کنار هم، یکی از حالات زیر می‌تواند باشد:

- سلول پرس‌وجوی پیشوندی
- سلول پرس‌وجوی میانوندی
- هیچ‌کدام

برای به‌دست‌آوردن پاسخ پرس‌وجوی حالت‌های نخست و دوم، از جداول تجمعی ذخیره‌شده در درخت استفاده می‌کنیم. در این حالت تنها کافی است، جدول مربوطه را پیدا کنیم؛ ولی برای حالت سوم لازم است، سلول را به چندین سلول پرس‌وجوی پیشوندی تبدیل و با استفاده از پاسخ هر سلول به پاسخ نهایی برسیم.

درخت تجمعی پیشوندی، از بین شرایط زیر، برای

$$f(\Delta) = \frac{\sum_{i=1}^n (\delta_i - \delta'_i)^2}{\text{Max}(f)} \times 100 \quad (3)$$

لم 10^4 : بیشترین مقدار $\sum_{i=1}^n (\delta_i - \delta'_i)^2$ برابر $n \times 10^4$ خواهد بود.

اثبات: مشخص است که بیشترین اختلاف دو عدد در بازه $[0, 100]$ ، ۱۰۰ خواهد بود. با این توضیح بیشترین مقدار $f(\Delta)$ به شرح ذیل است:

$$\begin{aligned} \text{Max} \left(\sum_{i=1}^n (\delta_i - \delta'_i)^2 \right) & \quad (4) \\ &= \sum_{i=1}^n (\text{Max}(\delta_i - \delta'_i))^2 \\ &= \sum_{i=1}^n 100^2 = n10^4 \end{aligned}$$

از مقایسه شاخص به دست آمده $f(\Delta)$ با یک مقدار ثابت مانند φ ، می‌توانیم زمان اصلاح درخت را تشخیص دهیم (هرگاه $f(\Delta) > \varphi$ برقرار بود، درخت با ترتیب جدید اصلاح می‌شود). تعیین مقدار φ به تغییر رفتارهای سامانه بستگی دارد.

به‌طور کلی روش پیشنهادی برای حالتی که تغییر رفتار سامانه کم است بهتر کار می‌کند و استفاده از φ کوچک‌تر به معنای اصلاح هر چه زودتر درخت است. در حالتی که تغییر رفتار سامانه زیاد است برای خنثی‌کردن روش پیشنهادی از φ بزرگ‌تر استفاده می‌شود. انتخاب φ مناسب بسیار اهمیت دارد. به‌عنوان مثال اگر φ کوچک باشد، ممکن است درخت قبل از تشخیص صحیح ترتیب ابعاد تغییر کند.

برای تشریح بیشتر به مثال ذیل توجه نمایید:

درختی با پنجره لغزان $[1, 2]$ و تعداد ۴ بعد در نظر بگیرید. پس $\Delta = \{\delta_1, \delta_2, \delta_3, \delta_4\}$ خواهد بود. تمامی عناصر با مقدار پنجاه درصد مقداردهی اولیه می‌شوند. پس $\Delta = \{50, 50, 50, 50\}$ است.

فرض کنید سلول‌های پرس‌وجوی مجموعه C ، رسیده باشند.

$$C = \{ * b_1 **, a_2 b_1 * d_1, ** c_1 d_2, ****, * b_2 * d_1, a_3 * ** \}$$

به نخستین پرس‌وجو $* b_1 **$ دقت کنید. در بعد نخست مقدار $*$ آمده است، پس باید δ_1 را کاهش دهیم. در

ابعاد با بیشترین فراوانی را به ترتیب در عمق نزدیک‌تری به ریشه، قرار دهیم، تعداد بیشتری از سلول‌های مجموعه C ، توانسته‌اند در درخت جدید تشکیل سلول پیشوندی بدهند. به‌طور خلاصه اگر برای مجموعه C ابعاد را به ترتیب نزولی حضور مقادیر غیر*شان مرتب کنیم و درخت را با همین ترتیب بسازیم، به دلیل افزایش تعداد سلول‌های تجمعی پیشوندی و ایجاد درخت بیشینه، توانسته‌ایم زمان اجرا را در کل مجموعه C کاهش دهیم.

با توجه به مطالب ارائه شده، برای به دست آوردن درخت جدید بدین ترتیب عمل می‌کنیم: با رسیدن هر سلول پرس‌وجو، یک کار آماری انجام داده و میزان انحراف درخت فعلی را از درخت بیشینه به دست می‌آوریم:

- به‌ازای هر بعد، یک متغیر δ_i در نظر گرفته و با کمک آن تعداد حضور مقادیر غیر* را برای آن بعد شمارش کنیم؛ بنابراین مجموعه‌ای به شرح $\Delta = \{\delta_i | 0 \leq i \leq n\}$ خواهیم داشت که در آن n تعداد ابعاد است.

- از آنجایی که در درخت بیشینه δ_i ها به صورت نزولی مرتب شده‌اند، کافی است مجموعه Δ را به ترتیب نزولی مرتب کرده و آن را Δ' بنامیم.
- انحراف دو مجموعه را از رابطه (۱) به دست می‌آوریم.

$$f(\Delta) = \sum_{i=1}^n (\delta_i - \delta'_i)^2 \quad (1)$$

نکته: در یک مجموعه نزولی، همواره $\delta_i - \delta'_i$ برابر صفر و در نتیجه حاصل انحراف $f(\Delta)$ صفر است. (یعنی در حالتی که مجموعه نزولی باشد، انحرافی نداریم.) از آنجایی که در مدت زمان طولانی مقدار δ_i رو به افزایش است، پس فضای مورد نیاز برای نگهداری آن‌ها نیز باید نامحدود باشد که در عمل غیرممکن است. بنابراین، δ_i ها را به صورت یک مقدار درصدی نگهداری می‌کنیم.

$$\begin{aligned} \text{inc}(\delta_i) &= \frac{\delta_i + 1}{101} \times 100 \\ \text{dec}(\delta_i) &= \frac{\delta_i}{101} \times 100 \end{aligned} \quad (2)$$

نکته: در صورتی که برای δ_i ها مقدار غیر صفر را به‌عنوان مقدار اولیه در نظر بگیریم، δ_i ها همواره مخالف صفر خواهند بود. همچنین به منظور مقایسه ساده‌تر؛ $f(\Delta)$ را نیز به صورت درصدی به دست می‌آوریم.

۲-۳- اصلاح درخت و پاسخ به پرس و جو

همان طور که گفته شد، با استفاده از مقایسه $f(\Delta)$ با φ می توانیم زمان اصلاح درخت را تشخیص دهیم. برای این منظور، دو روش پیش رو داریم:

۱-۲-۳- تغییر ترتیب ابعاد درخت

در صورتی که تصمیم گرفتیم درخت را تغییر دهیم، یک روش ساده لوحانه تبدیل درخت است. در این روش در صورتی که هزینه تبدیل را بپذیریم، در پاسخ گویی به پرس و جویها هزینه جدیدی را تحمل نکرده ایم؛ ولی با توجه به اینکه این تبدیل، مستلزم مسدود کردن جریان بوده ما را از برخط بودن دور می کند. بنابراین از این روش صرف نظر می شود.

ایجاد یک درخت جدید

در این روش دو درخت داریم؛ یکی را فعال^۱ و دیگری را منقضی^۲ می نامیم. در شروع فقط درخت فعال وجود دارد؛ پس از مدتی و با استفاده از محاسبات $f(\Delta)$ نتیجه می گیریم که درخت جدیدی ایجاد کنیم؛ درخت فعلی را منقضی و درخت جدید را با عنوان فعال تشکیل می دهیم.

نکته: اصلاحات حاصل از محاسبات $f(\Delta)$ به شرطی انجام می شود که تنها یک درخت وجود داشته باشد. حال الگوریتم ساخت و نگهداری درخت که در قبل روی یک درخت اجرا می شد، باید برای هر دو درخت اجرا شود.

- **عمل درج تاپل جدید:** تاپل جدید همواره به درخت فعال اضافه می شود و هیچ تفاوتی با روش درخت ایستا ندارد.

- **عمل حذف سطرهای با مهر زمانی قدیمی:** پس از درج تاپل جدید، تعدادی از گره های جدول فعال به عنوان یک اثر جانبی درج، اصلاح می شوند. با استفاده از متغیر LUT از برگ ها به سمت ریشه حرکت می کنیم و گره هایی را که در جداول تجمعی آنها، تنها اطلاعات مربوط به مهر زمانی قدیم وجود دارد، حذف می کنیم. در صورتی که تمام سطرهای جدول تجمعی حذف شد، خود گره را نیز حذف می کنیم. لازم به ذکر است که عمل حذف، برخلاف عمل درج بر روی هر دو درخت انجام می شود.

- **عمل به روز رسانی جداول تجمعی:** به روز رسانی، برای جداول تجمعی هر گره و یال های میانوندی

¹ Active

² Expired

بعد دوم مقدار غیر * داریم و لازم است δ_2 را افزایش دهیم. همین طور ابعاد سوم و چهارم نیز باید کاهش یابند. محاسبات Δ برای سلول های پرس و جوی داده شده در جدول (۱) آمده است.

(جدول-۱): یک مثال از محاسبات Δ

(Table-1): An example of Δ calculations

ردیف	سلول پرس و جو	محاسبات Δ	$f(\Delta)$
۱	* b_1 **	$\delta_1 = 49.5$ $\delta_2 = 50.49$ $\delta_3 = 49.5$ $\delta_4 = 49.5$	0.0049
۲	$a_2 b_1 * d_1$	$\delta_1 = 50$ $\delta_2 = 50.98$ $\delta_3 = 49$ $\delta_4 = 50$	0.0098
۳	** $c_1 d_2$	$\delta_1 = 49.5$ $\delta_2 = 50.47$ $\delta_3 = 49.5$ $\delta_4 = 50.49$	0.0049
۴	****	$\delta_1 = 49$ $\delta_2 = 49.97$ $\delta_3 = 49$ $\delta_4 = 49.99$	0.0049
۵	* $b_2 * d_1$	$\delta_1 = 48.51$ $\delta_2 = 59.38$ $\delta_3 = 48.51$ $\delta_4 = 59.4$	0.59
۶	a_3 ***	$\delta_1 = 49.02$ $\delta_2 = 58.79$ $\delta_3 = 48.03$ $\delta_4 = 58.81$	0.53

در هر مرحله، پس از تکمیل محاسبات Δ به محاسبه انحراف از درخت پیشینه می پردازیم تا در صورت رسیدن به مقدار ثابت φ نسبت به اصلاح درخت اقدام کنیم. براشکلی ردیف ۱ جدول (۱) محاسبه $f(\Delta)$ را نشان می دهیم. ابتدا لازم است مجموعه Δ' را به دست آوریم:

$$\Delta' = \{50.49, 49.5, 49.5, 49.5\} \Rightarrow f(\Delta) = \quad (5)$$

$$\Delta = \{49.5, 50.49, 49.5, 49.5\}$$

$$\frac{(50.49 - 49.5)^2 + (49.5 - 50.49)^2 + 0 + 0}{40000} = \frac{(0.99)^2 + (0.99)^2}{40000} = \frac{1.96}{40000}$$

محاسبه $f(\Delta)$ به صورت کامل در جدول (۱) آورده شده است. بدین ترتیب اگر $\varphi = 20\%$ در نظر گرفته شود، درخت در هیچ یک از مراحل مثال آورده شده، نیازی به تغییر ندارد.

انجام می‌شود. در زمان درج یک تاپل جدید عمل به‌روز رسانی نیز انجام می‌شود. چون عمل درج تنها مربوط به درخت فعال است، پس عمل به‌روز رسانی، تنها برای درخت فعال انجام می‌شود؛ بدین ترتیب درخت‌های فعال و منقضی به‌گونه‌ای ساخته و نگهداری می‌شوند که در آن رفته‌رفته درخت منقضی از بین رفته و درخت فعال باقی می‌ماند. الگوریتم (۱)، ساخت و نگهداری درخت را به‌صورت پویا شرح می‌دهد.

تنها یک درخت وجود داشت و الگوریتم تنها روی این درخت اجرا می‌شد؛ ولی در روش جدید دو درخت داریم که عمل به‌روز رسانی جداول تجمعی هیچ‌کدام از درخت‌ها به‌صورت کامل اجرا نشده است؛ لذا ضروری است که الگوریتم پاسخ به پرس‌وجو، روی هر دو درخت اجرا و با استفاده از نتایج به‌دست‌آمده، پاسخ نهایی نیز محاسبه شود. الگوریتم (۲)، پاسخ به پرس‌وجو را برای درخت پویا شرح می‌دهد. در این الگوریتم، عبارات ϕ و f_{Δ} به‌ترتیب همان Φ و $f(\Delta)$ هستند که پیش‌تر توضیح داده شده‌اند.

در بخش بعدی نشان خواهیم داد که تغییرات اعمال‌شده، زمان اجرای پاسخ به پرس‌وجو را در ازای افزایش قابل قبول فضای حافظه مصرفی، بهبود بخشیده است.

۲-۲-۳- پاسخ به سلول‌های پرس‌وجو

برای پاسخ به سلول‌های پرس‌وجو در روش درخت ایستا،

(الگوریتم-۱): ساخت و نگهداری درخت پویا
(Algorithm-1): Dynamic Tree construction

Algorithm: Dynamic Tree construction

Input: the current sliding window

Output: a PAT

Method:

initialize a tree with only the root as ActiveTree;
initialize ϕ with a default value
read the tuple into main memory one by one, one at each time;
FOR each tuple DO
 insert_tuple (tuple, ActiveTree);
 removeOldInsatnce (ActiveTree);
 IF exist ExpireTree THEN
 removeOldInsatnce (ExpireTree);

Function insert_tuple (current-tuple, tree)

FOR each node on the path of the current-tuple DO
 update the aggregate at the node;
 if it is a new node, adjust infix links and side-links
 IF v's aggregate table contains a row of instant at instant $(t - \omega + 1)$, THEN
 remove the row from the aggregate table;
 IF v is a leaf node THEN put v into the LUT list of $LUT = t + 1$;

Function removeOldInsatnce (tree)

FOR each node v in the LUT list of the tree that $LUT = t - \omega + 1$ DO
 search v's ancestors upward until a node having aggregate after instant $t - \omega + 1$ is encountered;
 remove v and those ancestors of v and the infix links, adjust the related side-links, too

(الگوریتم-۲): پاسخ به پرس‌وجو

(Algorithm-2): Answering queries

Algorithm: Answering queries

Input: the PATs at instant t and a query cell (t, d_1, \dots, d_n)

Output: the aggregate of the query cell

Method:

$A1 = \text{Answer}(\text{ActiveTree}, q)$;

$A2 = \text{Answer}(\text{ExpireTree}, q)$;

RETURN (aggr(A1,A2));

Function Answer (tree, q-cell)

f_delta= Calculate_f_delta(d₁, ... , d_n);
 IF f_delta of ActiveTree >= phi AND ExpireTree do not exists THEN
 change ActiveTree to ExpireTree;
 initialize a tree with only the root as ActiveTree;
 IF τ≠* and the root's aggregate table does not have a bout τ THEN RETURN (null);
 let current-node=root of tree;
 m=search (current-node , q);
 RETURN (m);

Function search (current-node, q-cell)

suppose q – cell = (τ, d₁, ... , d_l);
 IF d₁≠* THEN
 IF current-node has a child v of label d₁ THEN
 IF τ≠* and there is no row of instant τ in the aggregate table v THEN RETURN (null);
 ELSE IF l=1 THEN RETURN the aggregate table v
 ELSE current-node = v; q' = (τ, d₂, ... , d_l); m=search (current-node , q');RETURN (m);
 ELSE RETURN (null);
 ELSE //case d₁ = *
 IF d₁ = ... = d_l = * THEN RETURN the aggregate at current-node;
 let d_i be the first dimension non-* value in q;
 IF current-node has no infix link of label d_i THEN RETURN (null);
 IF τ≠* and the aggregate table of the infix link of d_i has no row of τ THEN RETURN (null);
 IF d_i be the only non-* value in q THEN RETURN the aggregate at the infix link of d_i;
 m = 0;
 follow the side links, visit every node carrying label d_i in the subtree of current-node,
 FOR each node v in the linked list DO
 let current-node = v; q' = (d_{i+1}, ... , d_l); m = aggr (m,search (current-node,q'))
 RETURN (m)

Function Calculate_f_delta(dimensions)

Calculate the value of f_delta according to section 3-2

(جدول ۲-): مرتبه زمان اجرای دستورات مختلف در الگوریتم پاسخ به پرس و جوهای درخت پیشوندی ایستا

(Table-2): The runtime order of different commands in query answering algorithm using static prefix aggregate tree

No#	Algorithm: Answering point queries	T
1	Input: the PAT T at instant t and a query cell (τ, d ₁ , ... , d _n)	
2	Output: the aggregate of the query cell	
3	Method:	
4	IF τ≠* and the root's aggregate table does not have a bout τ THEN RETURN (null);	O(1)
5	let current-node=root;	
6	m=search (current-node , q);	O(T _n)
7	RETURN (m);	
8	Function search (current-node, q-cell)	
9	suppose q – cell = (τ, d ₁ , ... , d _l);	
10	IF d ₁ ≠* THEN	
11	IF current-node has a child v of label d ₁ THEN	
12	IF τ≠* and there is no row of instant τ in the aggregate table v THEN RETURN (null);	O(1)
13	ELSE IF l=1 THEN RETURN the aggregate table v	O(1)
14	ELSE current-node = v; q' = (τ, d ₂ , ... , d _l); m=search (current-node , q');RETURN (m);	O(T _{n-1})
15	ELSE RETURN (null);	O(1)
16	ELSE //case d ₁ = *	
17	IF d ₁ = ... = d _l = * THEN RETURN the aggregate at current-node;	O(1)
18	let d _i be the first dimension non-* value in q;	
19	IF current-node has no infix link of label d _i THEN RETURN (null);	O(1)
20	IF τ≠* and the aggregate table of the infix link of d _i has no row of τ THEN RETURN (null);	O(1)
21	IF d _i be the only non-* value in q THEN RETURN the aggregate at the infix link of d _i ;	O(1)
22	m = 0;	
23	follow the side links, visit every node carrying label d _i in the subtree of current-node,	
24	FOR each node v in the linked list DO	
25	let current-node = v; q' = (d _{i+1} , ... , d _l); m = aggr (m,search (current-node,q')) RETURN (m)	O(1 + l ⁱ⁻¹ T _{n-i})

در بخش قبل نشان دادیم با استفاده از تابع $f(\Delta)$ و مجموعه مقدار $\Delta = \{\delta_i | 0 \leq i \leq n, 0 \leq \delta_i \leq 100\}$ و مقایسه مقدار این تابع با یک مقدار ثابت مانند φ ، می‌توانیم زمان تغییر درخت پیشوندی را تشخیص دهیم. در این زمان درخت جدیدی در کنار درخت قبلی تشکیل می‌دهیم. درخت قدیمی نیز به تدریج از بین رفته و درخت جدید جایگزین درخت قدیمی می‌شود. در ادامه به تحلیل فضا و زمان مورد نیاز روش پیشنهادی می‌پردازیم.

روش پیشنهادی با استفاده از درخت پیشینه، سعی دارد زمان پاسخ به پرس‌وجوها را کاهش دهد. در روش پیشنهادی، افزایش حافظه مصرفی به دلیل وجود دو درخت هم‌زمان، بدیهی است. در ادامه سعی شده که میزان افزایش حافظه مصرفی محاسبه و بررسی شود که آیا این افزایش مقرون به صرفه است یا نه. از طرفی هنوز این نگرانی و سؤال وجود دارد که آیا با وجود دو درخت هم‌زمان، روش پیشنهادی می‌تواند زمان اجرا را کاهش دهد؟

هر بار که تاپل جدیدی اضافه می‌شود، تعدادی گره به درخت جدید اضافه و تعدادی گره از درخت قدیم حذف می‌شود. از زمان تشکیل درخت جدید، درخت قدیم هیچ افزایشی نداشته و فقط کاهش گره دارد. درخت جدید در شروع اندازه کوچکی دارد و در ادامه از نظر اندازه جای خود را با درخت قدیم تعویض می‌کند. با این توضیح اندازه حافظه مورد نیاز با توجه به وجود دو درخت، کمتر از دو برابر شده است؛ یعنی حافظه مورد نیاز در بدترین حالت هم سقف دارد و از این رو قابل قبول است.

برای محاسبه زمان اجرا، جدول (۲) را به دست می‌آوریم. به محل‌های شامل دستور Return دقت شود. ردیف‌هایی مانند ۱۲،۴ و ۱۳ زمان اجرا از مرتبه $O(1)$ است. ردیف ۶ از مرتبه $O(T_n)$ و ردیف ۱۴ از مرتبه $O(T_{n-1})$ است. n در آن تعداد ابعاد است) ردیف ۲۵ از مرتبه $O((1+I)^{i-1} \times T_{n-i})$ است. زیرا در محل نام تعداد فهرست کناری حداکثر در بدترین حالت I^{i-1} بوده که به ازای هر کدام زمان $O(T_{n-i})$ است.

همان طور که مشخص است با توجه به ورودی (سلول پرس‌وجو)، الگوریتم از مسیرهای مختلفی اجرا و در نتیجه زمان اجرا متفاوت خواهد بود. بهترین زمان اجرا به ازای ردیف ۱۴ و بدترین زمان اجرا به ازای ردیف ۲۵ حاصل می‌شود.

به عبارتی بهترین و بدترین زمان اجرا در این الگوریتم به ترتیب از مرتبه‌های $O(T_n)$ و $O(I^n)$ خواهد بود.

با استفاده از درخت پویا، همیشه سعی بر این است که ترتیب ابعاد، نزولی باشد. بدین ترتیب احتمال شرکت بعدهای ابتدایی در سلول پرس‌وجو بیشتر و در نتیجه احتمال تشکیل سلول‌های پرس‌وجوی پیشوندی و میانوندی افزایش خواهد یافت.

بدین ترتیب با استفاده از روش درخت پویا، زمان اجرای الگوریتم پاسخ به پرس‌وجو از مرتبه‌های نمایی به مرتبه‌های چندجمله‌ای میل کرده است. حال نوبت به محاسبه زمان اجرای الگوریتم (۱) است. زمان اجرای الگوریتم‌های ساخت و نگهداری درخت ایستا، از مرتبه $O(n)$ [5] محاسبه شده است. از آنجایی که دو درخت داریم، باید الگوریتم برای هر دو نیز اجرا شود. در ضمن برای درخت قدیمی تنها بخش مربوط به حذف الگوریتم اجرا می‌شود. پس زمان اجرا در بدترین حالت کمتر از دو برابر خواهد شد (زمان اجرای بخش حذف کردن گره‌های مربوط به پنجره قبلی کمتر از $O(n)$ محاسبه می‌شود). به عبارت دیگر زمان اجرا هنوز از مرتبه $O(n)$ است. علاوه بر نتایج بالا، آزمایش‌های صورت گرفته نشان داده که روش پیشنهادی عملکرد بهتری نسبت به روش ایستا دارد.

۱-۴- تنظیم‌های آزمایش‌ها

در این بخش نتایج تجربی حاصل از اجرای الگوریتم‌های ایستا و پویا ارائه می‌شود. کلیه الگوریتم‌ها در محیط VS 2008 و زبان C# پیاده‌سازی و در سیستمی با مشخصات زیر اجرا شده است:

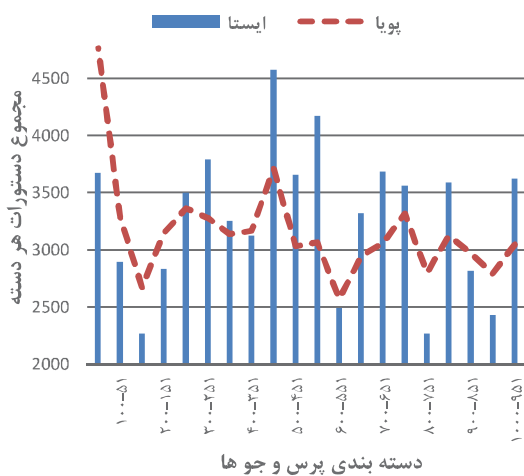
- سیستم عامل: ویندوز ۷، ۳۲ بیتی
- پردازنده: Pentium(R) Dual-Core CPU E5700
- حافظه اصلی: ۳ گیگابایت

جهت ارزیابی روش پیشنهادی از اطلاعات واقعی هواشناسی (حدود چهارده میلیون رکورد) در منبع [6] شامل ۱۲۲ ایستگاه هواشناسی بین سال‌های ۱۹۹۱ تا ۲۰۱۰ استفاده شده است. مجموعه داده‌های هواشناسی برای محاسبات مکعب داده معیارهای مناسبی هستند [7]، [8]، [9] و [10]. در ضمن آزمایش‌های انجام شده در [5] نیز روی همین بستر داده اجرا شده است.

به منظور ایجاد سلول پرس‌وجو غیر تهی، ده درصد از مجموعه داده‌ها به صورت تصادفی انتخاب و از روی آن تعداد

نمودار شکل (۲) نشان می‌دهد زمان اجرای الگوریتم پاسخ به پرس و جوی روش پویا از نظر شاخص‌های مرکزی و پراکندگی نسبت به روش ایستا برتری دارد. نمودار شکل (۳) نیز بیان‌گر این است که مجموع تمامی دستورهای روش پویا نیز از روش ایستا کمتر است.

نمودار شکل (۴) را در نظر بگیرید. محور افقی این نمودار، دسته‌های پنجاه‌تایی سلول‌های پرس‌وجو برای هر پنجره لغزان (۱۵۰ پرس‌وجو) و محور عمودی مجموع تعداد دستورات هر دسته را نمایش می‌دهد. این نشان می‌دهد که در پرس‌وجوهای ابتدایی زمان اجرای روش پویا بیشتر است. با گذشت زمان و رسیدن پرس‌وجوهای بعدی و تغییرات ساختار درختی، در اکثر موارد زمان اجرا کاهش یافته است.

(شکل-۴): تعداد دستورات اجرا شده‌ی هر پرس‌وجو
(Figure-4): The total number of instructions executed by dynamic tree v.s static tree

۴-۳- ارزیابی ساخت و نگهداری درخت

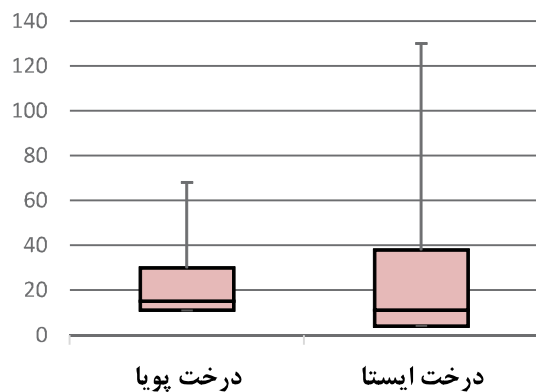
آنچه مسلم است روش پویا به حافظه بیشتری نیاز دارد و با وجود دو درخت میزان حافظه مصرفی باید به احتمال زیاد دو برابر باشد؛ ولی آزمایش انجام‌شده، نشان داد که این نسبت بسیار کمتر از دو است. نمودار شکل (۵) نشان می‌دهد که با وجود اینکه روش پویا به حافظه بیشتری نیاز داشته، ولی شاخص‌های پراکندگی و مرکزی بسیار نزدیکی به روش ایستا دارد.

نمودار شکل (۶) مجموع اندازه مصرفی درخت پویا و درخت ایستا را مقایسه کرده است. این مقایسه نشان می‌دهد که نسبت میزان حافظه مصرفی روش پویا به ایستا بسیار کمتر از دو هست.

هزار سلول پرس‌وجو به صورت تصادفی ایجاد کرده‌ایم. الگوریتم‌های ایجاد درخت پیشوندی و پاسخ به پرس‌وجو در هر دو روش ایستا و پویا، پیاده‌سازی و روی این مجموعه اجرا شده است. برای هر روش، اندازه پنجره‌های لغزان، سیصد، ششصد و نهصد در نظر گرفته شده است.

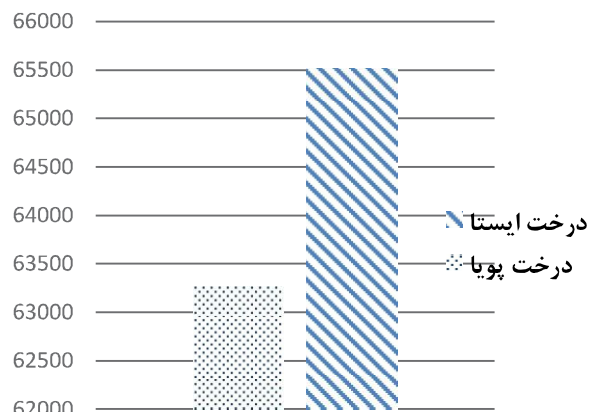
۴-۲- ارزیابی پاسخ به پرس‌وجو

با توجه به اینکه روش پویا برای تمامی پرس‌وجوها نمی‌تواند بهینه باشد، لذا دو روش را در مهرهای زمانی مختلف مقایسه نمی‌کنیم؛ بلکه نشان می‌دهیم روش پویا در مجموع عملکرد بهتری دارد. همچنین به منظور مقایسه بهتر و دقیق‌تر، زمان اجرای الگوریتم، برحسب تعداد دستوره‌های اجراشده ارزیابی شده است. نمودارهای شکل‌های (۲) و (۳)، نشان می‌دهند که تعداد دستوره‌های اجراشده (به عبارت دیگر، زمان اجرای الگوریتم پاسخ به پرس‌وجو) در روش پویا نسبت به روش ایستا کمتر است.

(شکل-۲): مقایسه تعداد دستورات اجراشده با استفاده از نمودار

جعبه‌ای
(Figure-2): The number of instructions executed by dynamic tree v.s static

(شکل-۳): مجموع تعداد دستورات اجرا شده در درخت‌های پویا و ایستا

(Figure-3): The total number of instruction executed by dynamic tree v.s static tree

از آزمایش‌های صورت گرفته می‌توان نتیجه گرفت:

- زمان اجرای روش پیشنهادی در کل کمتر از روش ایستا است.
- میزان افزایش یافته نسبت به روش ایستا بسیار کمتر از دو برابر است.

این نتایج بیان می‌کند که روش پیشنهادی با افزایش اندک فضای حافظه، عملکرد بهتری نسبت به روش ایستا دارد. از طرفی با توجه به ارزیابی‌های صورت گرفته در [5] و اثبات کارایی بهتر آن نسبت به سایر روش‌های موجود، می‌توان نتیجه گرفت که روش پیشنهادی کارایی بهتری نسبت به سایر روش‌هایی که در ادامه آورده شده، دارد. از این رو از ارائه آزمایش‌ها و مقایسه‌های بیشتر صرف نظر شده است.

۵- کارهای مرتبط

در این بخش با تعدادی از کارهایی مرتبط با پاسخ به پرس‌وجوهای تجمعی روی جریان‌های داده آشنا می‌شویم.

۵-۱- توابع تجمعی پنجره‌ای^۱

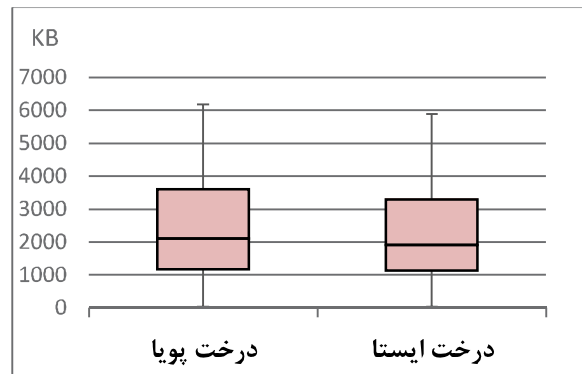
به منظور کاهش زمان اجرا و فضای مورد نیاز برای یک پرس‌وجوی جریان داده، می‌توان پنجره‌هایی را که هم‌پوشانی دارند، به تعدادی قاب^۲ مجزا تقسیم کرد؛ سپس روی هر قاب یک تجمع جزئی را حساب کرده و در نهایت این محاسبات را برای هر پنجره تعمیم داد [11].

این روش با استفاده از محاسبات تجمعی جزئی^۳ به کاهش اندازه بافر و با استفاده از به اشتراک‌گذاری آن‌ها به کاهش هزینه محاسبات می‌پردازد. این رویکرد روی بخش‌هایی از جریان که به آن قاب گفته می‌شود، تجمع جزئی را حساب می‌کند. این قاب‌ها در شکل (۸) نشان داده شده‌اند. هر جریان به قاب‌های یک دقیقه‌ای، تقسیم می‌شود. بدین ترتیب در هر جریان چهار دقیقه‌ای چهار قاب وجود دارد. شکل (۸)، پنجره W3 شامل قاب‌های P3 تا P6 را نشان می‌دهد. هر قاب هم در چهار پنجره شرکت دارد، به‌عنوان مثال P5 در پنجره‌های W2 تا W5 شرکت دارد. برای تکمیل محاسبه پرس‌وجو تجمع قاب‌های یک پنجره محاسبه می‌شود.

¹ Window Aggregate Queries

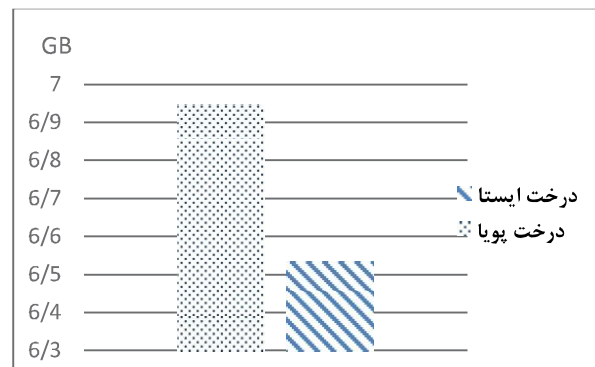
² Pane

³ sub-aggregating

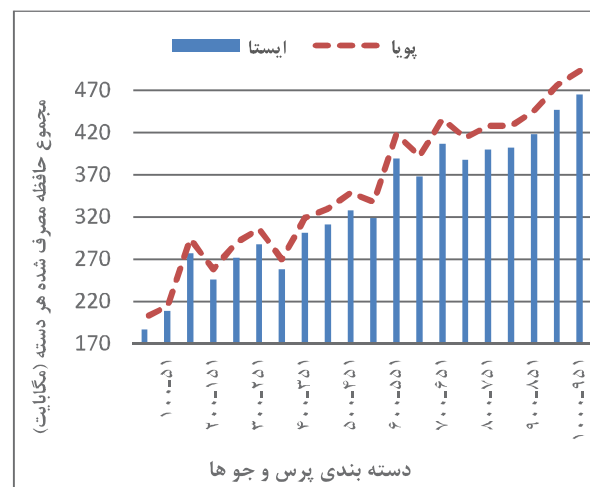

(شکل-۵): مقایسه حافظه مصرفی با استفاده از نمودار جعبه‌ای (Figure-5): Box-plots comparing the size of dynamic tree v.s static tree

نمودار شکل (۷) نیز سلول‌های پرس‌وجو را دسته‌بندی و میزان حافظه مصرفی در هر دسته را نشان می‌دهد. این نمودار نشان می‌دهد که میزان افزایش حافظه مصرفی فاصله نزدیکی نسبت به روش ایستا دارد.

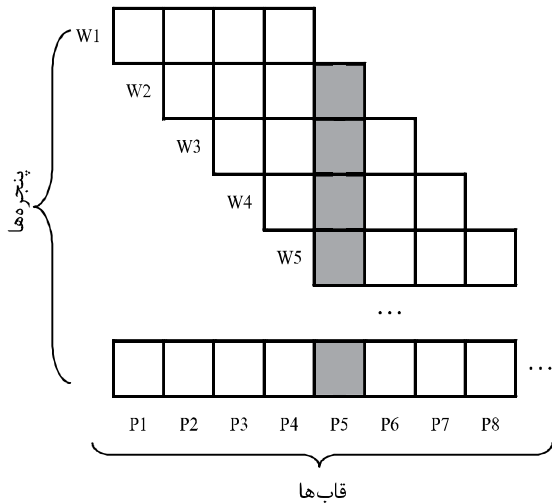

(شکل-۶): مجموع فضای مصرف شده در درخت‌های پویا و ایستا (Figure-6): The total memory used by dynamic tree v.s static tree

(شکل-۷): فضای مصرف شده هر پرس و جو (Figure-7): The total memory used by dynamic tree v.s static tree

برابر است. همچنین، هر حس‌گری یکی از همسایگانش را که فاصله کمتری نسبت به فاصله هاپ از ریشه دارد؛ به‌عنوان گره پدر در درخت تجمعی انتخاب می‌کند.

(شکل-۸): پنجره‌ها ترکیبی از چهار قاب هستند
(Figure-8): Windows containing four panes

در حین مرحله جمع‌آوری، هر گره برگ، یک تاپل را ایجاد و به پدرش ارسال می‌کند. گره‌های غیر برگ تاپل‌های فرزندانشان را دریافت و با یکدیگر ترکیب می‌کنند؛ سپس، این نتایج جزئی جدید را به پدرانشان تسلیم می‌کنند. این فرایند به‌طور مداوم انجام تا بعد از گذشتن h (ارتفاع درخت تجمعی) مرحله نتیجه کلی به ریشه برسد. برای ذخیره بیشتر انرژی، تا جایی که ممکن باشد، گره‌های حسگر در هر مرحله به خواب می‌روند. به‌عبارتی پردازنده و رادیوی آن‌ها بی‌کار هستند. هنگامی که زمان تعریف‌شده به پایان برسد یا یک رویداد خارجی واقع شود، دستگاه از خواب بیدار شده و مراحل پردازش و ارتباطی را آغاز می‌کند. در این لحظه، بعد از دریافت پیام‌ها از فرزندانش، مقدار/های جدید را به پدرش تسلیم می‌کند. در پایان، اگر پردازش دیگری لازم نباشد، دوباره به خواب می‌رود [18].

راه‌کار جایگزین دیگر، استفاده از حافظه نهان در شبکه و گره‌های آن است. روش‌های گوناگونی برای بهره‌گیری از حافظه نهان و به‌خصوص حافظه نهان معنایی ارائه شده‌اند، که علاوه بر مقدار داده، معنا و کاربرد آن را هم نگه می‌دارند و عملکرد مؤثرتر خواهند داشت [19] و [20].

۳-۵- اسکیچ‌های شمارشی^{۱۱}

اسکیچ‌های شمارشی توسط Flajolet و Martin [21]، به‌منظور تخمین سریع تعداد اقلام مجزا در یک پایگاه داده (یا جریان

¹¹ Counting Sketches

۲-۵- پردازش پرس‌وجوی تجمعی

درون‌شبکه‌ای^۱

یک رویکرد ساده برای ارزیابی یک پردازش پرس‌وجوی تجمعی، هدایت تمامی مقادیر حس‌شده به ایستگاه پایه^۲ و محاسبه مقدار تجمعی در آنجا ایستگاه هست. هرچند که این رویکرد ساده است، ولی تعداد پیام‌ها و مصرف انرژی می‌تواند زیاد باشد. روش بهتر، استفاده از توان محاسباتی تجهیزات حسگر و محاسبات تجمعی درون‌شبکه‌ای است. همه توابع تجزیه‌شدنی را می‌توان به‌صورت توابع تجمعی درون‌شبکه‌ای محاسبه کرد [12]. تابع f تجزیه‌شدنی است، در صورتی که بتواند با توابع دیگر g به‌صورت (۶) محاسبه شود [13]:

$$f(v_1, v_2, \dots, v_n) = g(f(v_1, \dots, v_k), f(v_{k+1}, \dots, v_n)) \quad (6)$$

با استفاده از توابع تجزیه‌شدنی، مقدار تابع تجمعی^۳ برای زیرمجموعه‌های گسسته^۴ می‌تواند محاسبه برای محاسبه تجمع کل مجموعه با استفاده از تابع ادغام g به‌کار روند. این روش در چارچوب TAG^۵ برای TinyDB به‌کار رفته است [12]. علاوه بر این روش‌های مشابه دیگری برای محاسبه توابع تجمعی وجود دارد [14]، [15]، [16] و [17].

پردازش پرس‌وجوی درون‌شبکه‌ای در TAG، شامل دو مرحله توزیع^۶ و جمع‌آوری^۷ است. در حین مرحله توزیع، پردازش پرس‌وجو در شبکه منتشرشده و گره‌ها را به‌صورت یک درخت تجمعی^۸ سازمان‌دهی می‌کند. ایستگاه پایه که پردازش پرس‌وجو را به همه گره‌ها منتشر می‌کند^۹، ریشه درخت است. در پیام پردازش پرس‌وجو یک شمارنده وجود دارد، که در هر ارسال مجددی افزایش یافته که همان تعداد فاصله هاپ^{۱۰} از ریشه است. در این حالت، هر گره به سطحی خاص اختصاص پیدا می‌کند که با فاصله هاپ گره از ریشه

¹ In-network Aggregate Query Processing

² Base station

³ Aggregate function

⁴ Disjoint

⁵ Tiny Aggregation (TAG) framework

⁶ Distribution phase

⁷ Collection phase

⁸ Aggregation tree

⁹ broadcast

¹⁰ hop distance

برای یک اسکیج از نوع FM با n عضو مستقل تنها درحالی که مقادیر بیت‌های اطراف $S(M)[\log_2 n]$ دارای واریانس زیادی باشد، به صورت پیشوندی از تمام یک و پسوندی از تمام صفر ظاهر می‌شود. با استفاده از این ویژگی طول $S(M)$ به دست می‌آید. بدین ترتیب تنها با داشتن طول پیشوند همه یک‌ها، می‌توانیم n را تخمین بزنیم.

۴-۵- پردازش تحلیلی برخط بلادرنگ

مقیاس‌پذیر روی معماری‌های ابری

برای این منظور یک ساختار اندیس‌گذاری به نام درخت PDCR معرفی کرده است. این درخت تعمیم‌یافته درخت PDC و درخت DC می‌باشند. درخت DC یک مکعب داده با ابعاد سلسه‌مراتبی (مانند کشور-شهر-مشری) را برای یک سیستم تک پردازش‌گر اندیس‌گذاری می‌کند. در درخت PDC قابلیت پردازش موازی بر روی یک پردازنده چند هسته‌ای اضافه شده است. درخت PDCR یک محیط توزیع‌شده ابری از درخت PDC را پیاده‌سازی کرده است. این درخت $m+1$ پردازنده چند هسته‌ای دارد که هر کدام k ریسمان موازی را اجرا می‌کنند. یکی از $m+1$ پردازنده به عنوان کارفرما^۶ و بقیه m پردازنده به عنوان کارگر^۷ تعیین می‌شوند. در کارفرما تنها عمل پرس‌وجو و در کارگرها هر دو عمل درج و پرس‌وجو انجام می‌شود. با افزایش اندازه بانک داده، پردازنده‌های دیگری در محیط ابری به صورت پویا اختصاص داده شده و m افزایش یافته و ساختار درخت دوباره مرتب می‌شود. بدین ترتیب اطمینان حاصل می‌شود که هر دوی حافظه و پردازش‌گر با افزایش مقیاس بانک داده در دسترس خواهند بود [28]. همچنین، پردازش بی‌درنگ داده‌ها عظیم جریانی در [29] مورد توجه قرار گرفته و طراحی سامانه‌ای برای این منظور با بهره‌گیری از الگوریتم زمان‌بندی بی‌درنگ چند پردازنده‌ای مبتنی بر رویکر ترکیبی خوشه‌بندی ارائه شده است.

۴-۵- پردازش موازی جریان داده‌ها

در سامانه مدیریت جریان داده، برای هر پرس‌وجوی ثبت‌شده، نقشه‌ی پرس‌وجوی آن به صورت یک DAG ایجاد می‌شود. در نقشه عمل‌گرهای آن پرس‌وجو، توالی آن‌ها و نیز صف‌هایی برای بافر کردن تاپل‌های پردازش‌شده هر عمل‌گر

⁶ hat

⁷ worker

داده) به صورت اجرای تک‌مسیره^۱ و تنها با استفاده از یک فضای حافظه کوچک، معرفی شد. از آن زمان به بعد، اقدامات بسیار زیادی [22]، [23]، [24]، [25]، [26] و [27] برای توسعه و عمومی‌سازی اسکیج‌های شمارشی صورت گرفت. برای شمارش دقیق اعضای متمایز^۲، به فضای $\Omega(n)$ ولی برای شمارش تقریبی آن در یک multi-set^۳ با n عضو متمایز، به فضای $\Theta(\log n)$ نیاز داریم [22].

حال اسکیج‌های FM را برای مسئله شمارش اعضای متمایز شرح می‌دهیم. یک multi-set با اعضای $M = \{x_1, x_2, x_3, \dots\}$ را در نظر بگیرید. مسئله شمارش از طریق محاسبه عبارت زیر صورت می‌گیرد:

$$n \equiv |\text{distinct}(M)| \quad (7)$$

اگر M ، یک multi-set باشد، در روش FM، طرح اسکیج آرایه‌ای از بیت‌ها^۴ به طول K بوده و به صورت $S(M)$ نمایش داده می‌شود. اعضای این آرایه را با صفر مقاردهی اولیه می‌کنیم. این اعضا با استفاده از یک تابع hash دودویی تصادفی^۵ h که روی عناصر M اعمال می‌شود، یک می‌شوند. به عبارتی:

$$S(M)[i] \equiv 1 \text{ if } \exists x \in M \text{ s.t. } \min\{j | h(x, j) = 1\} = i \quad (8)$$

با این تعریف، اگر x ای وجود داشته باشد که به‌ازای کمترین i ، $h(x, i) = 1$ شود، می‌تواند تنها یک بیت از $S(M)$ را یک کند. بدین ترتیب یک پیاده‌سازی سریال ساده داریم که در عمل بسیار سریع بوده و به‌طور متوسط برای هر گزینه به دو بار فراخوانی h نیاز دارد. برای درک بهتر، مثال زیر را در نظر بگیرید.

0000000000

مقداردهی اولیه اسکیج

درج i_1 به درون اسکیج

$$h(i_1, 1) \rightarrow 0$$

$$h(i_1, 2) \rightarrow 0$$

$$h(i_1, 3) \rightarrow 1$$

0010000000

درج i_2 به درون اسکیج

$$h(i_2, 3) \rightarrow 1$$

1010000000

¹ One pass

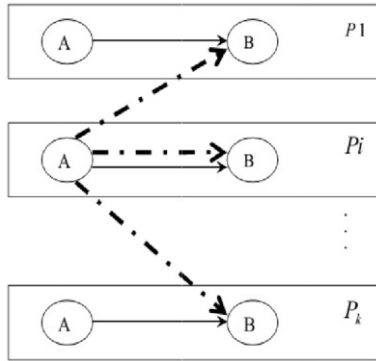
² Distinct counting

^۳ یک توسعه از مجموعه است که در آن هر عضو می‌تواند تکرار شود. کاردینالیتهی آن برابر تعداد اعضا به همراه تکرارشان و مالتی‌پلیسیتی هر عضو برابر تعداد تکرار آن عضو هست.

⁴ Bitmap

⁵ random binary hash function

با فرض امکان ارتباط ماشین‌ها با یکدیگر، چنانچه در نقشه پرس و جو، عملگر A باید نتایج پردازش خود را به عملگر B بدهد، عملگر A از ماشین n، تاپل‌های خروجی خود را هم می‌تواند به عملگر B همان ماشین ارسال کند و هم به عملگر B در هر یک از ماشین‌های دیگر (شکل-۱۰-۱۰)).

(شکل-۱۰-۱): ارتباط بین ماشین‌های منطقی در اجرای عملگرهای نقشه پرس و جو

(Figure-10): The collaboration between logical machines in the execution of query plan operators

همان‌طور که مشخص است، این معماری از روش کنترل موازی جهت موازی‌سازی استفاده کرده است. همچنین در این مقاله روشی مبتنی بر مدل محاسباتی نگاشت-کاهش^۴ (موازی‌سازی افراز داده‌ها) در کاربردهای داده - محور و پردازش دسته‌ای نیز ارائه شده است [35].

۶- نتیجه‌گیری و کارهای آینده

در این مقاله، برای پاسخ به پرس و جویهای پیوسته تجمعی اقتصادی راه‌حلی مبتنی بر درخت تجمعی پیشوندی ارائه شد که به صورت پویا ایجاد، نگهداری و مدیریت، و در هنگام پاسخ به پرس و جو مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد. هدف در طراحی و ارائه این راه‌حل آن بوده که به‌طور پویا، مؤثرترین نتایج تجمعی در ساختار درختواره ذخیره و مورد استفاده قرار گیرند تا موازنه^۵ ای مناسب بین دقت نتایج از یک‌سو، و کارآمدی سیستم (از جهت برخط بودن و بهره‌وری در مصرف حافظه) از سوی دیگر تأمین شود.

همان‌طور که نشان داده شد، با استفاده از درخت پیشوندی پویا زمان اجرای الگوریتم (۲) (پاسخ به پرس و جو) به مرتبه $O(n)$ نزدیک شده است و ضمن مصرف میزان قابل قبولی حافظه برای این کار، دقت مناسبی برای ارائه نتایج و پاسخ‌ها نیز تأمین خواهد شد.

^۴ Map Reduce

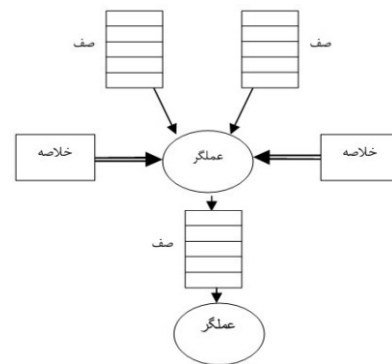
^۵ Trade-off

وجود دارد که این بافرها در عملگر بعدی به‌عنوان ورودی مورد استفاده قرار می‌گیرند. (شکل-۹-۹) [30] و [31].

با توجه به اینکه حجم داده‌هایی که قرار است، توسط هر پرس و جو پردازش شوند، بسیار زیاد است، بهبودی جزئی در نقشه پرس و جو و اجرای موازی آن، منجر به تأثیر چشم‌گیری در کارایی سیستم خواهد شد. برای پردازش موازی پرس و جو، پس از ایجاد نقشه پرس و جوی بهینه برای پرس و جوی ثبت‌شده، نحوه موازی‌سازی تعیین و درخت عملگرها که به‌طور موازی زمان‌بندی شده‌اند، برای اجرا روی داده‌ها به کار گرفته می‌شوند [32].

به‌طور کلی، برای موازی‌سازی، دو رویکرد زیر وجود دارد [32]:

- **افراز داده‌ها^۱**: کل داده‌هایی را که باید پردازش شوند به تکه‌هایی افراز کرده و هر تکه را برای اجرا به یک سیستم تخصیص می‌دهیم. در این روش، همه ماشین‌ها کار یکسانی را روی داده‌های متمایز (افراز شده) انجام می‌دهند.
- **کنترل موازی^۲**: کل داده‌ها در اختیار هر یک از سامانه‌ها قرار دارند؛ اما هر سامانه بخشی از کار را روی داده‌ها انجام می‌دهند. برای اجرای موازی هر پرس و جوی ثبت‌شده روی k ماشین منطقی^۳، ابتدا نقشه پرس و جوی آن ایجاد می‌شود؛ سپس k رونوشت به‌طور دقیق یکسانی از این نقشه ایجاد و برای هر ماشین منطقی ارسال می‌شود [33] و [34].

(شکل-۹-۹): نقشه پرس و جو برای پرس و جویهای پیوسته

جریان‌های داده

(Figure-9): Query plan for continuous queries on data streams

^۱ Data Partitioning یا Parallel Data

^۲ Parallel Control

^۳ Logical

- [6] C. J. Hahn, S. G. Warren and R. Eastman, "Extended Edited Synoptic Cloud Reports from Ships and Land Stations Over the Globe," 1952-2009. [Online]. Available: <http://cdiac.ornl.gov/epubs/ndp/ndp026c/ndp026c.html>.
- [7] K. Beyer and R. Ramakrishnan, "Bottom-up computation of sparse and Iceberg CUBE," in *SIGMOD '99 Proceedings of the 1999 ACM SIGMOD international conference on Management of data*, New York, 1999.
- [8] K. A. Ross and D. Srivastava, "Fast Computation of Sparse Datacubes," in *VLDB '97 Proceedings of the 23rd International Conference on Very Large Data Bases*, San Francisco, 1997.
- [9] Y. Sismanis, A. Deligiannakis, N. Roussopoulos and Y. Kotidis, "Dwarf: Shrinking the PetaCube," in *SIGMOD '02 Proceedings of the 2002 ACM SIGMOD international conference on Management of data*, New York, 2002.
- [10] W. Wang, J. Feng, H. Lu and J. Yu, "Condensed cube: an effective approach to reducing data cube size," in *18th International Conference on Data Engineering*, San Francisco, CA, 2002.
- [11] J. Li, D. Maier, K. Tufte, V. Papadimos and P. A. Tucker, "Semantics and evaluation techniques for window aggregates in data streams," in *International Conference on Management of Data*, New York, 2005.
- [12] S. Madden, M. J. Franklin, J. M. Hellerstein and W. Hong, "TAG: a Tiny AGgregation Service for Ad-Hoc Sensor Networks," *ACM SIGOPS Operating Systems Review - OSDI '02: Proceedings of the 5th symposium on Operating systems design and implementation*, vol. 36, no. SI, pp. 131-146, 2002.
- [13] J. Considine, F. Li, G. Kollios and J. Byers, "Approximate aggregation techniques for sensor databases," in *ICDE '04 Proceedings of the 20th International Conference on Data Engineering*, Washington, DC, USA, 2004.
- [14] C. Intanagonwiwat, R. Govindan and D. Estrin, "Directed diffusion: a scalable and robust communication paradigm for sensor networks," in *MobiCom '00 Proceedings of the 6th annual international conference on Mobile computing and networking*, New York, NY, USA, 2000.
- [15] Y. Yao and J. Gehrke, "The cougar approach to in-network query processing in sensor networks," *ACM SIGMOD Record*, vol. 31, no. 3, pp. 9-18, September 2002.

برای بهبود عملکرد درخت پویا لازم است با توجه به رفتار سیستم، نسبت به انتخاب مقدار مناسب برای Φ اقدام کنیم. همان‌طور که درقبل گفته شد، برای سیستم‌هایی که تغییر رفتار زیادی دارند، روش درخت پویا، کارایی ندارد و باید بتوانیم با افزایش Φ ، خاصیت پویایی درخت را کم و بی‌اثر کنیم. انتخاب Φ مناسب به‌عنوان یک متغیر تنظیم عملکرد درخت پویا می‌تواند در پژوهش‌های آتی مورد بررسی قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

از مدیریت شرکت جویا افزار ماندگار پرسیا که در زمان تهیه و تدوین این مقاله، حمایت‌ها و پشتیبانی‌های مالی و معنوی خود را دریغ نمودند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

7-References

۷- مراجع

- [1] M. Chen, S. Mao and Y. Liu, "Big Data: A Survey," *Mobile Networks and Applications*, vol. 19, no. 2, pp. 171-209, April 2014.
- [2] C. L. Philip Chen and C. Y. Zhang, "Data-intensive applications, challenges, techniques and technologies: A survey on Big Data," *Elsevier*, vol. 275, pp. 314-347, January 2014.
- [3] R. Motwani, J. Widom, A. Arasu, B. Babcock, S. Babu, M. Datar, G. Manku, C. Olston, J. Rosenstein and R. Varma, "Query Processing, Resource Management, and Approximation in a Data Stream Management System," in *Proceedings of the 2003 CIDR Conference*, Asilomar, 2003.
- [4] صباغ گل ریحانه، دانشیور نگین. بهبود الگوریتم انتخاب دید در پایگاه داده تحلیلی با استفاده از یافتن پرس‌جوهای پرتکرار. پردازش‌علائم و داده‌ها. ۱۳۹۶؛ ۱۴ (۱): ۲۹-۴۰.
- [4] R. Sabbagh Go and N. Daneshpour, "An Improved View Selection Algorithm in Data Warehouses by Finding Frequent Queries," *JSDP*, vol. 14, no. 1, pp. 29-40, 2017.
- [5] M. Cho, J. Pei and K. Wang, "Answering ad hoc aggregate queries from data streams using prefix aggregate trees," *Knowledge and Information Systems*, vol. 12, no. 3, pp. 301 - 329, August 2007.

annual ACM symposium on Parallel algorithms and architectures, New York, NY, USA, 2001.

- [28] F. Dehne, Q. Kong, A. Rau-Chaplin, H. Zaboli and R. Zhou, "Scalable real-time OLAP on cloud architectures," *Parallel and Distributed Computing*, Vols. 79-80, pp. 31-41, May 2015.
- [29] A. A. Safaei, "Real-time Processing of Streaming Big Data," *Journal of Real-Time Systems*, August 2016.
- [30] B. Babcock, S. Babu, M. Datar, R. Motwani and J. Widom, "Models and issues in data stream systems," in *twenty-first ACM SIGMOD-SIGACT-SIGART symposium on Principles of database*, New York, 2002.
- [31] A. Arasu, B. Babcock, S. Babu, J. Cieslewicz, K. Ito, R. Motwani, U. Srivastava and J. Widom, "Stream: The stanford data stream management system," Stanford InfoLab, 2004.
- [32] D. J. DeWitt and J. Gray, "Parallel Database Systems: The Future of High Performance Database Processing," *Communications of the ACM*, vol. 36, no. 6, pp. 85-98, June 1992.
- [33] A. A. Safaei and M. Haghjoo, "Dispatching of Stream Operators in Parallel Execution of Continuous Queries," *Supercomputing*, vol. 61, pp. 619-641, 2012.
- [34] A. A. Safaei and M. Haghjoo, "Parallel processing of continuous queries over data streams," *Distributed and Parallel Databases*, vol. 28, no. 2, pp. 93-118, 2010.

[۳۵] ع. ا. صفایی و م. حق جو، "پردازش موازی جریان داده ها،" نشریه علمی پژوهشی انجمن کامپیوتر ایران، جلد ۱۱، شماره ۱ (الف)، pp. 11-29, 1392.

- [35] Safaei, A. A., and M. S. Haghjoo. "Parallel processing of data streams." *J Comput Sci Eng* 11.2 (2014): 11-29

علی اصغر صفائی متولد سال ۱۳۵۷.

کارشناسی و کارشناسی ارشد خود را در رشته مهندسی کامپیوتر- گرایش نرم افزار به ترتیب در سال های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۳ به پایان رسانید. او در سال ۱۳۹۰ موفق به دریافت درجه دکترا در همین رشته و در حوزه پایگاه داده ها از دانشگاه علم و صنعت ایران شد. وی هم اکنون به عنوان عضو هیئت علمی گروه انفورماتیک پزشکی دانشگاه تربیت مدرس مشغول به فعالیت است. زمینه های پژوهشی ایشان شامل سامانه های

- [16] Y. Yao and J. Gehrke, "Query Processing for Sensor Networks," Asilomar, 2003.
- [17] J. Zhao, R. Govindan and D. Estrin, "Computing Aggregates for Monitoring Wireless Sensor Networks," in *SNPA*, 2003.
- [18] S. Madden, M. J. Franklin, J. M. Hellerstein and W. Hong, "The Design of an Acquisitional Query Processor for Sensor Networks," in *International Conference on Management of Data*, New York, NY, USA, 2003.
- [19] A. A. Safaei, M. Haghjoo and F. Abdi, "Semantic Cache Schema for Query Processing in Mobile Databases," in *IEEE ICDIM'08*, London, UK, 2008.
- [20] A. A. Safaei, K. Mehran, M. Haghjoo and K. Izadi, "Caching Intermediate Results for Multiple-Query Optimization," in *5th ACS/IEEE International Conference on Computer Systems and Applications (AICCSA-2007)*, Jordan, 2007.
- [21] P. Flajolet and G. N. Martin, "Probabilistic counting algorithms for data base applications," *Journal of Computer and System Sciences*, vol. 31, no. 2, pp. 182 - 209, 1985.
- [22] N. Alon, Y. Matias and M. Szegedy, "The space complexity of approximating the frequency moments," *JOURNAL OF COMPUTER AND SYSTEM SCIENCES*, vol. 58, no. 1, pp. 137-147, February 1999.
- [23] Z. Bar-yossef, T. S. Jayram, R. Kumar, D. Sivakumar and L. Trevisan, "Counting Distinct Elements in a Data Stream," in *Randomization and Approximation Techniques in Computer Science*, Springer-Verlag, 2002, pp. 1-10.
- [24] G. Cormode, M. Datar, P. Indyk and S. Muthukrishnan, "Comparing data streams using hamming norms (how to zero in)," *IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering*, vol. 15, no. 3, pp. 529-540, March 2003.
- [25] P. Flajolet, "On Adaptive Sampling," *Computing*, vol. 43, no. 4, pp. 391 - 400, February 1990.
- [26] S. Ganguly, M. Garofalakis and R. Rastogi, "Processing set expressions over continuous update streams," in *MOD International Conference on Management of Data*, New York, NY, USA, 2003.
- [27] P. B. Gibbons and S. Tirthapura, "Estimating simple functions on the union of data streams," in *SPAA '01 Proceedings of the thirteenth*

پایگاه داده و جریان داده، داده‌های عظیم، پردازش موازی و بی‌درنگ پرس‌وجوها، حافظه‌های نهان‌معنایی، امنیت در سامانه‌های پایگاه داده و مدیریت اطلاعات در مقیاس وب است. از ایشان کتاب و مقالات متعددی نیز در همین زمینه‌ها به چاپ رسیده است.

نشانی رایانامه ایشان عبارت است از:

aa.safaei@modares.ac.ir

مه‌دی مسافری متولد سال ۱۳۵۷،

کارشناسی و کارشناسی ارشد خود را

در رشته مهندسی کامپیوتر-گرایش

نرم‌افزار به‌ترتیب در سال‌های ۱۳۸۰ و

۱۳۸۹ به پایان رسانید. وی از ۱۳۹۰ با

شرکت جویا افزار ماندگار پرسیا در

تحلیل و طراحی نرم‌افزار برنامه‌ریزی منابع سازمان (ERP)

همکاری داشته و هم‌اکنون مدیریت بخش بانک‌های

اطلاعاتی این شرکت را عهده‌دار است. موضوعات مورد علاقه

ایشان، بانک‌های اطلاعاتی، داده‌کاوی، پایگاه داده تحلیلی،

جریان داده‌ها و مهندسی نرم‌افزار است.

نشانی رایانامه ایشان عبارت است از:

mehdimosafery@gmail.com